

สถาบันวิจัยและพัฒนา
เลขที่รับ.....งศ. 025/52.....
วันที่..... 15 ก.ค. 2552.....
เวลา..... 8.47 ๗.....

รายงานการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กรณีศึกษา การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

โดย

นางสาวสุพรรณิภา ยาโพทนัน

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ศิริส ทองเชื้อ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณอุดหนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2552

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
คณะเกษตรและชีวภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ส่งเสริมและธุรกิจเกษตร
หลักสูตร

เกษตรศาสตร์
สาขา

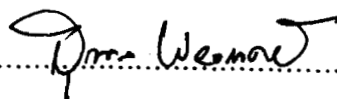
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กรณีศึกษา การท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

นามผู้ศึกษา นางสาวสุพรรณิกา ยาโพทนัน

พิจารณาเห็นชอบแล้ว เมื่อวันที่ 14 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2552

โดย

อาจารย์ที่ปรึกษา..... (อาจารย์ ศิริส ทองเชื้อ)
อาจารย์ประจำวิชา..... (รศ.ดร. นาฏสุดา เขมนะสิริ)
กรรมการสอบ..... (รศ.ดร. นาฏสุดา เขมนะสิริ)
กรรมการสอบ..... (อาจารย์ ศิริส ทองเชื้อ)
ประธานสาขา..... (อาจารย์ ศิริส ทองเชื้อ)
คณะรับรองแล้ว.....

(ผศ.น.สพ.ดร.สุรพล พหลภักย์)

คณบดีคณะเกษตรและชีวภาพ

วันที่ 14 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2552

คำนิยม

ปัญหาพิเศษเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์และคำแนะนำจากบุคคลหลายท่าน กล่าวคือ อาจารย์ ศิริส ทองเชื้อ อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รศ. ดร. นาฏสุดา เขมนะสิริ อาจารย์ประจำวิชาปัญหาพิเศษ ได้กรุณาตรวจรายละเอียดครบเล่มขั้นสุดท้ายจนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผศ. ดร. จารุวรรณ เบญจาทิกุล และ อาจารย์ วาณี วัชรเกษมสินธุ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำและคณาจารย์ทุกท่านได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาสาขาต่างๆ อันเป็นพื้นฐานก่อให้เกิดความรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ข้างต้นมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณสำนักวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ได้กรุณาให้ทุนสนับสนุนงานวิจัย ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนด้านทุนทรัพย์จนผู้วิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุพรรณิกา ยาโพทนัน

มิถุนายน 2552

เนื้อความย่อปัญหาพิเศษ

เรื่อง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
โดย	นางสาวสุพรรณิกา ยาโพันทัน
ปริญญา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (ส่งเสริมและธุรกิจเกษตร) 2552

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยของคลองอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การคำนวณทางสถิติ คือ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 52.50 เพศหญิงร้อยละ 47.5 การศึกษาค่ากว่าปริญญาตรีร้อยละ 79.17 ปริญญาตรีร้อยละ 20.00 และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 0.83 ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย / อาชีพอิสระร้อยละ 31.67 รับจ้างทั่วไป / ลูกจ้างรายวันร้อยละ 28.33 นักเรียน / นักศึกษาร้อยละ 25.00

การศึกษากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยทั้งหมด 12 เรื่อง พบว่าประชาชนที่อาศัยในชุมชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้มีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย ประชาชนที่อาศัยในชุมชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันได้มีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 11 เรื่อง ได้แก่ มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบ ได้มีส่วนร่วมในการให้

ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่น ได้ร่วมรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในความคิดและร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดการผลกระทบ ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ได้เข้าร่วมประชุมการจัดการผลกระทบ ได้ร่วมตรวจสอบวิเคราะห์และประสานงานเกี่ยวกับงานด้านการจัดการ ได้ร่วมประเมินสถานภาพการพัฒนาท้องถิ่นในการจัดการผลกระทบ ได้เข้าร่วมให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการจัดการผลกระทบ และได้รับการศึกษาอบรมทัศนศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ในการจัดการผลกระทบ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชน ได้มีแนวทางในการจัดการเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากขึ้น

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรจัดให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชน ให้เป็นรูปแบบและมีแบบแผน เพื่อที่จะได้มีการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ เช่น การจัดระบบการล่องเรือชมหิ่งห้อย การจัดระเบียบการค้าขายและจำหน่ายสินค้า เป็นต้น

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีบทบาทในการช่วยสนับสนุนและเผยแพร่การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและมรดกเกี่ยวกับข้อมูลด้านผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเบื้องต้น	1
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ระยะเวลาในการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 วิธีวิจัย	5
การตรวจเอกสาร	5
สมมติฐานของการวิจัย	25
อุปกรณ์และวิธีการ	25
บทที่ 3 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	33
ผลการวิจัย	33
ข้อพิจารณา	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ	41
สรุปผลการวิจัย	41
ข้อเสนอแนะ	43
เอกสารอ้างอิง	44
ภาคผนวก	48
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	49
ภาคผนวก ข งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย	53
ประวัติผู้วิจัย	55

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในชุมชน	32
2	ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย	34

บทที่ 1

บทนำ

ความเบื้องต้น

สมุทรสงครามเป็นจังหวัดเล็กๆ ที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครใช้เวลาเดินทางประมาณหนึ่งชั่วโมงสามสิบนาที เป็นจังหวัดที่มีทั้งเขตที่เป็นน้ำเค็มน้ำกร่อยและน้ำจืด จังหวัดสมุทรสงครามจึงได้ชื่อว่าเป็น “เมืองสามน้ำ” พื้นที่ด้านที่ติดฝั่งทะเลเป็นแหล่งประมงสำคัญ โดยเฉพาะหอยหลอด ด้านในเป็นพื้นที่ดินค้ำน้ำชุ่มมีแม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลักหล่อเลี้ยงให้ความชุ่มชื้นแก่ย่านที่เป็นสวนผลไม้เก่า เขตอำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที การคงอยู่ของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมไม่ว่าจะเป็นอาชีพการทำสวนผักผลไม้ การเลี้ยงน้ำตาลมะพร้าวหรือตลาดน้ำท่าคาที่ยังคงสภาพตลาดนัดแบบชาวบ้าน ชาวสวนของชุมชนริมคลอง ทำให้จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นจังหวัดหนึ่งที่น่าไปเยี่ยมชมสำหรับผู้สนใจการท่องเที่ยวที่จะได้สัมผัสกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548 : 5)

สิ่งที่เป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม คือ แมลงเรืองแสง ที่เรียกว่า “หิ่งห้อย” ซึ่งนับวันหิ่งห้อยจะหาได้ยากในเขตสังคมเมืองหรือแม้กระทั่งในเขตพื้นที่ชนบทที่สภาพธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากการบุกรุกทำลายต้นไม้อายุยืนที่เดิมไปด้วยสารเคมี สารพิษจากยาฆ่าแมลงทำให้พืชน้ำไม่สามรถอาศัยอยู่ได้ รวมถึงหอยซึ่งเป็นอาหารของหิ่งห้อยด้วย เมื่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของมัน ทำให้หิ่งห้อยที่มีให้เห็นอยู่เป็นจำนวนมากในอดีตค่อยๆ หายไปจากบริเวณห้วย หนอง คลอง บึง ใดๆก็ตาม สมุทรสงครามยังเป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวนิยมมาล่องเรือชมหิ่งห้อยอย่างต่อเนื่องทำให้ในช่วงสองปีที่ผ่านมาธุรกิจโฮมสเตย์และรีสอร์ทต่างๆ เพื่องฟูมากขึ้นมีนักท่องเที่ยวหลากหลายกลุ่ม สลับเปลี่ยนหมุนเวียนมาชมความสวยงามของหิ่งห้อยที่ส่องแสงพร้อมกันหลายร้อยตัว จนทำให้ดูเหมือนกับต้นไม้อายุยืนนั้นถูกประดับด้วยไฟคริสตมาส (สมหมาย ชื่นราม, 2549 : 8)

ความสำคัญของปัญหา

หิ่งห้อยที่มีอยู่ตามคลองย่อยต่างๆ ของลำน้ำแม่กลอง เป็นหิ่งห้อยสายพันธุ์หนึ่งที่มีชื่อเรียกทางวิทยาศาสตร์ *P.malaccae* (อรุณ ลิ้ววนิช, 2548) มีพฤติกรรมที่เกาะกันเป็นกลุ่มกันบนต้นไม้ และกระพริบแสงพร้อมกันดูสวยงามมาก ซึ่งการคงอยู่ของหิ่งห้อยจำนวนมากนี้เป็นตัวบ่งชี้ถึงสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีหลายประเทศจึงพยายามอนุรักษ์หิ่งห้อยเหล่านี้ไว้ โดยจัดให้การชมหิ่งห้อยยามค่ำคืนเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น ประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย เป็นต้น (สมหมาย ชื่นราม และอรุณ ลิ้ววนิช, 2543: 4, 44-49) สำหรับประเทศไทย แม้ว่าบริเวณคลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จะเป็นแหล่งอาศัยของหิ่งห้อยจำนวนมาก แต่ปริมาณหิ่งห้อยนั้นมีความหนาแน่นเป็นบางจุด ไม่ต่อเนื่องกันตลอดทั้งคลองอันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังที่กล่าวมาข้างต้น นั้นแสดงให้เห็นว่า หากต้องการอนุรักษ์หิ่งห้อยไว้ คงต้องอนุรักษ์สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติไว้เช่นเดียวกัน ปัญหาสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จในการอนุรักษ์หิ่งห้อย เพราะคนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

นอกจากนั้น การท่องเที่ยวที่เข้ามาสู่ชุมชนอัมพวาอย่างรวดเร็ว ทำให้คนในชุมชนเอง ตั้งรับไม่ทัน การล่องเรือชมหิ่งห้อยในช่วงวันหยุด ที่มีเรือให้บริการหลายร้อยลำ นำนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อยซึ่งคลองที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ คลองอัมพวา บริเวณใดที่มีดินล้าปุริมฝั่งก็จะมีหิ่งห้อยส่องแสงกระพริบให้เห็นเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเส้นทางหลักที่ใช้ล่องเรือชมหิ่งห้อย โดยเส้นทางชมหิ่งห้อยนี้เองที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของหิ่งห้อย ทั้งมลภาวะทางเสียง มลภาวะทางน้ำและอากาศและที่เป็นปัญหามากที่สุดในชุมชน คือ การล่องเรือชมหิ่งห้อยแล้วก่อความรำคาญให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งคลองด้วย ทำให้เกิดกระแสของการตัดดินล้าพูนทิ้งเพื่อลดปริมาณหิ่งห้อยทำให้การท่องเที่ยวทางเรือในบริเวณดังกล่าวลดลง ความตื่นตัวจากทุกภาคส่วนในการจัดการกับผลกระทบและการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชุมชนคลองอัมพวาจึงเริ่มเกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชม
หิ่งห้อยของอำเภออัมพวา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. ผลการวิจัยนี้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. พื้นที่ที่ศึกษาได้แก่ คลองอัมพวาที่เป็นเส้นทางชมหิ่งห้อยในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยในชุมชนมีทั้งเพศหญิงและเพศชายในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา เดือน พฤศจิกายน 2551 - เดือน พฤษภาคม 2552

บทที่ 2

วิธีวิจัย

การตรวจเอกสาร

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชน หึ่งห้อย ภูมิศึกษา คลองอัมพวา อ่าเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการศึกษาลักษณะของผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อยต่อชุมชน กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกับผลกระทบเหล่านั้น รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ปัจจุบันการมีส่วนร่วมเป็นคำกล่าวที่แพร่หลายมากในงานพัฒนา แต่ความหมายของการมีส่วนร่วมมักถูกนำไปใช้เพื่อเป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือ โครงการที่เจ้าหน้าที่กำหนดไว้มากกว่าการมีส่วนร่วมตามความหมายที่แท้จริง ซึ่งเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพ มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

McClosky (1968 : 252-265 อ้างใน รสสุคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ และคณะ 2548 : 313) ได้ให้ความหมายว่า เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่กระทำโดยสมัครใจและส่งผลการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เป็นการกระทำด้วยความกระตือรือร้น ทั้งในด้านการเลือกผู้นำทางการเมืองและการบริหาร การกำหนดนโยบายสาธารณะ การติดตามข่าวสาร การอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าร่วมชุมนุม การบริจาคหรือหาเงินให้พรรคการเมือง การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้บริหาร การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง การรณรงค์หาเสียง

แสวง รัตนมงคลมาศ (2541: 14) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมของสังคม และประชาชนที่เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น ความรู้ ความสามารถ แรงงาน ตลอดจนทรัพยากรของกิจกรรมนั้นๆ ในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ กำหนดนโยบาย หรือดำเนินการดำเนินงานตามนโยบายในการกำหนดเป้าหมายและแผนดำเนินการมีกระบวนการ และร่วมช่วยทรัพยากรการบริหาร และการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีเหตุผล 3 ประการด้วยกัน คือ

1. มีจุดร่วมในอุดมการณ์เดียวกัน (Common Ideology)
2. มีจุดร่วมในผลประโยชน์ (A focus on benefits)
3. ยึดติดกับตัวบุคคล (Personality)

ทงงศักดิ์ คุ่ม ไข่น้ำ (2540 : 5) ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในลักษณะการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมมือปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการที่กลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออก ซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดแก้ไขปัญหาคือความต้องการของคน โดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2542 : 138-139 อ้างถึงใน เฉลียว บุรีภักดี และคณะ 2545 : 114) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะดังกล่าวคือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผนการตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชนเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาสู่ส่วนภูมิภาค เพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ ให้อำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อรองในการจัดการทรัพยากร โดยอยู่ในมาตรฐานเดียวกันและประชาชนสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งอาจกล่าวในการพัฒนาให้แก่ประชาชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง

ความหมายและแนวคิดของการมีส่วนร่วมที่กล่าวมานั้น เห็นได้ว่า ส่วนใหญ่มีหลักการที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องของประชาชนในการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย อำเภออัมพวา โดยริเริ่มตั้งแต่ การรับรู้ถึงลักษณะผลกระทบ การเสนอแนวทางการจัดการผลกระทบและการร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง

1.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีหลายรูปแบบและหลายลักษณะ เพราะจุดมุ่งหมายในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามความต้องการของตนเองและท้องถิ่น

แต่ละจุดมุ่งหมายหลักของทุกคนเพื่อที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ได้มีผู้จัดรูปแบบและลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชนไว้หลายท่าน ดังนี้

ยิววัฒน์ วุฒิเมธี (2544 : 40) ได้แบ่งลักษณะของการเข้าร่วมออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะพื้นฐานการเข้าร่วม มีทั้งการเข้าร่วมด้วยความเต็มใจ การได้รับรางวัลตอบแทนจากการเข้าร่วม รวมถึงการถูกบีบบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรม

2. รูปแบบการเข้าร่วม โดยมีการเข้าร่วมโดยตรงและการเข้าร่วมโดยผ่านองค์กรชุมชน

3. ขอบเขตการเข้าร่วม ซึ่งจะมีความถี่ในการเข้าร่วมและระยะเวลาในการเข้าร่วมเข้ามาเกี่ยวข้อง

4. ผลของการเข้าร่วมจะทำให้เป็นการเสริมพลังหรือเสริมอำนาจให้แก่องค์กร รวมทั้งเป็นการปฏิสัมพันธ์ระดับธรรมดา

1.3 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆของประชาชนจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องมีการดำเนินการที่เป็นขั้นเป็นตอน ได้มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ยิววัฒน์ วุฒิเมธี (2544 : 40) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงที่ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้นได้มาจากคำถามว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

บัณฑิตร อ่อนคำ (2539 อ้างใน เฉลียว บุรีภักดี 2545 : 116) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการพัฒนา ซึ่งการวัดเชิงคุณภาพออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นคว้าและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

ขั้นที่ 2 ขั้นมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากร

ขั้นที่ 3 ขั้นมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินงานการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงานหรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 ขั้นการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

เพ็ญศรี รัตนะ (2536 : 15) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริงนั้น จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผลและประการสำคัญคือตัดสินใจด้วย
2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมทางการเงินและการบริการ
3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการทำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม
4. การได้รับประโยชน์ (Obtaining Benefits) ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นฐานที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ส่วนตัวในสังคมหรือวัตถุก็ได้

โดยสรุป ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 4 ขั้นตอน

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ร่วมวิเคราะห์ วางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย มาตรการ และกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

1.4 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

วันเพ็ญ วอกกลาง (2536 : 26) ได้สรุปประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ได้รับรู้ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นจากประชาชนในระดับท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนา

สำหรับประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในแง่ของการพัฒนานั้น ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2538 : 16) ได้ให้ทรรศนะไว้ ดังนี้

1. จะช่วยให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน

2. ประชาชนจะมีความรู้ลึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้น

3. การดำเนินโครงการจะราบรื่นได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น

4. โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้นและมีการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา
มากขึ้น

5. จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น

แนวคิดของการมีส่วนร่วมที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่มีหลักการที่ไม่แตกต่างกันมากนัก จึงได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมครั้งนี้ คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของประชาชนในการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยริเริ่มตั้งแต่ การรับรู้ถึงลักษณะผลกระทบ การเสนอแนวทางการจัดการผลกระทบและการร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานนี้และยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ที่สำคัญ ได้แก่ Nature Tourism, Bio Tourism, Green Tourism เป็นต้น

วรรณ วลัยวานิช (2539 : 74-75) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) มีความหมายลึกซึ้งกว่าการขายสินค้าทางการท่องเที่ยวแบบใหม่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว หากแต่เป็นแนวคิดที่มุ่งประสานผลประโยชน์ และความต้องการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมเข้ากับการท่องเที่ยวที่ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) ซึ่งหมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยที่มีการป้องกันและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของชุมชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวรูปแบบนี้รวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศ

กรมป่าไม้ (2544 : 18) ได้อธิบายถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Ecotourism หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบอย่างมุ่งมั่น เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณและสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งยังช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอีกด้วย

2.1 แนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ดร.รชนี เอมพันธุ์ และ สุรเชษฎ์ เชนฐมาส (2539 : 22,35) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature-Based) รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identical or unique) และทรงคุณค่าในพื้นที่นั้น

2. เป็นการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Responsibly Travel) และมีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Management) ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก่อนข้างต่ำ (No or Low Impact) และช่วยส่งเสริมการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนตลอดไป

3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning) และการให้การศึกษา (Education) เกี่ยวกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความประทับใจ (Appreciation) และประสบการณ์ (Experience) ที่มีคุณค่าซึ่งจะสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการอนุรักษ์ทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่นตลอดจนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. เป็นการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การกระจายรายได้ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involvement of Local Community or People Participation) ในภาคบริการต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น (Local Benefit) มากกว่าการท่องเที่ยวที่เคยส่งเสริมกันมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันที่เรียกว่า Coventional Tourism ซึ่งมักจะเป็นการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะใหญ่ (Mass Tourism) ที่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่มักจะตกอยู่กับผู้ประกอบการหรือบริษัทนำเที่ยวเท่านั้น

2.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดร.รชนี เอมพันธุ์ และ สุรเชษฎ์ เชนฐมาส (2539 : 22,35)

2.2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Natural Resource Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงสภาพไว้ซึ่งสภาพดั้งเดิมของระบบนิเวศ (First Hand Ecosystem) และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ส่วนใหญ่จึงมักปรากฏอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2.2.2 นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ (2540 : 26) ระบุว่า นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถจำแนกได้ 4 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 นักท่องเที่ยวแบบหัวกะทิ (Hard-Core Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าขณะที่เที่ยวชมธรรมชาติ

ประเภทที่ 2 นักท่องเที่ยวธรรมชาติแบบอุทิศตน (Dedicated Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นเจาะจงไปที่ขบวนการที่ธรรมชาติโดยเฉพาะ เพื่อจะารู้ได้เข้าใจในธรรมชาติหรือประเพณีท้องถิ่น

ประเภทที่ 3 นักท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก (Mainstream Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่ชอบไปสถานที่แปลก ๆ ที่ไม่เคยไปมาก่อน เช่น ไปเยือนลุ่มน้ำอเมซอน (Amazon) อุทยานอริลาในรวันดา (Rawanda Gorilla Park) หรือจุดหมายปลายทางอื่นๆ ที่เป็นการริเริ่มสำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวพิเศษ

ประเภทที่ 4 นักท่องเที่ยวธรรมชาติตามโอกาส (Casual Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่บังเอิญต้องไปชมธรรมชาติ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมท่องเที่ยวที่ตนได้เลือกไป

2.2.3 การตลาด

การตลาดนับเป็นส่วนสำคัญในการชักจูงนักท่องเที่ยวให้ไปท่องเที่ยว โดยเป็นสื่อกลางระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวซึ่งในเชิงการตลาดจะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีลักษณะอย่างไร โดยการให้ข้อมูลและสิ่งที่คาดหวังจากการท่องเที่ยว (Expectation) อย่างถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจว่า รูปแบบของการท่องเที่ยวในลักษณะเช่นนี้เหมาะสมกับความสนใจและตรงตามความต้องการของตนเองหรือไม่ และสามารถยอมรับกฎหรือกติกาของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้หรือไม่

2.2.4 การบริการ

การท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในขณะที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ต้องการการบริการที่ให้ข้อมูลข่าวสารและการบริการ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น บริการด้านสื่อความหมายธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในภาคบริการ ซึ่งได้แก่การจกที่พักที่สอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นมัคคุเทศก์นำทางในการเดินป่า เป็นต้น ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้รับการผลักดันและส่งเสริมให้เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสามารถใช้เครื่องมือหรือมาตรการหนึ่งในการส่งเสริมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพซึ่งมีแนวโน้มว่าจะลดน้อยหรือเสื่อมโทรมลง อันเป็นผลมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2.2 ปัญหาสิ่งแวดล้อมและสาเหตุความเสื่อมโทรมในแหล่งท่องเที่ยว ชื่นใจ บูชาธรรม (2542 : 24-26)

2.3.1 การวางแผนและการไม่สามารถนำไปปฏิบัติให้ตรงตามแผน

ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้นำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่จังหวัดต่างๆ ในทุกระดับตั้งแต่การสำรวจเบื้องต้น การศึกษาเบื้องต้น การจัดทำแผนหลักและการศึกษาความเป็นไปได้

นอกจากการดำเนินงานในด้านการวางแผนแล้ว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยยังได้จัดทำคู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่จังหวัดต่างๆ ขึ้น คู่มือต่างๆ ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่ไม่ขัดต่อสภาพแวดล้อม เสนอแนะด้านการจัดวางองค์ประกอบสิ่งก่อสร้างให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการศึกษาด้านผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการศึกษาเรื่องขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ก็เป็นการศึกษาอีกแนวหนึ่ง ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดำเนินการมา โดยตลอด การดำเนินการด้านการวางแผน การจัดทำคู่มือ การศึกษาผลกระทบและการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ เป็นการดำเนินงานที่อยู่ภายใต้ความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและภายใต้ความคิดในการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งหมายถึง การวางแผนพัฒนาที่คำนึงถึงขีดความสามารถของคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmentally Sound Development) โดยตระหนักถึงข้อจำกัด (Limitations) ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่จะใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ควบคู่กับการควบคุมป้องกันและติดตามผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืนนาน รวมทั้งก่อประโยชน์กระจายต่อสังคมส่วนรวมและมีการป้องกันมลภาวะที่อาจจะเกิดขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงการปฏิบัติที่เป็นจริงนั้น การศึกษากำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและการวิจัยด้านอื่นๆ ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำมาสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจัง ดังนั้น การเติบโตของการท่องเที่ยวจึงมีลักษณะไร้ทิศทาง ขาดความเหมาะสมจึงก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่างๆ ตามมาอย่างมากมาย

2.3.2 การบริหารจัดการ

ในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เกิดปัญหา ส่วนหนึ่งเกิดจากสาเหตุที่ไม่มีการบริหารจัดการที่ดี ขาดกำลังเจ้าหน้าที่ดูแลจัดการอยู่เป็นประจำ เจ้าหน้าที่บางรายที่มีส่วนรับผิดชอบก็ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ได้มีการกำหนดไว้ อีกทั้งในบางพื้นที่การดำเนินงานในบางอย่างก็กระทำไปด้วยความรู้ความเข้าใจหรือด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

2.3.3 การขาดจิตสำนึกในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

บางรายของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นรวมถึงเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเสื่อมโทรมและความไร้ระเบียบในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวด้วยสาเหตุที่ขาดจิตสำนึกในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการขาดจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อม อาทิ การทิ้งขยะไม่เลือกที่ การปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำลำคลองและทะเล การระเบิดปลา การทอดสมอเรือลงบนแหล่งปะการัง การเก็บปะการังหรือหินสวยงาม การเก็บกล้วยไม้หรือพันธุ์ไม้ป่า การล่าหรือบริโภคนสัตว์ป่า เป็นต้น

2.3.4 การขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

เมื่อนักท่องเที่ยวหวังที่กอบโกยผลประโยชน์จากธรรมชาติมาจนเกินความเหมาะสมไม่มีการเสียสละเพื่อส่วนรวม เพื่อสังคมและเพื่อนมนุษย์ชาติ เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง ดังนั้นภายใต้แนวความคิดทางเศรษฐกิจที่ว่า ทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัดและต้องตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด สภาพโดยทั่วไปจึงมักเกิดปัญหาการกอบโกยผลประโยชน์ในทุกวิถีทาง เช่น การทะเลาะเบาะแว้งที่บ่อน้ำเสียที่เกิดขึ้นของโรงแรมเพราะจะทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายในการลงทุน การนำขยะและสิ่งปฏิกูลไปทิ้งหรือกองรวมไว้โดยไม่กำจัดทิ้งๆ ควรจะต้องก่อสร้างเตาเผาขยะ การบุกรุก การตั้งร้านหาบเร่และแผงลอยตามแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น การกระทำเหล่านี้ก่อให้เกิดผลเสียหายและปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมากมาย

2.3.5 การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ยังไม่มีหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบแก้ปัญหา เนื่องจากปัญหาต่างๆ นั้นกระจายอยู่ในหลายส่วน หลายหน่วยงานและหลายพื้นที่ ดังนั้น ในเรื่องการแก้ไขจึงจำเป็นต้องมีการประสานงานกันอย่างจริงจังทั้งในด้านเวลา งบประมาณรวมถึงบุคลากรด้วย

2.3.6 ปัญหาด้านกฎหมาย

เมื่อพิจารณาในแง่ของกฎหมายแล้ว พบว่า กฎหมายบางฉบับมีข้อขัดแย้งในเรื่องความล้ำสมัย แม้จะมีกฎหมายมากมายหลายฉบับ ทั้งกฎหมายเก่าและกฎหมายใหม่ แต่ก็มักเกิดปัญหาด้านการผสมผสาน อีกทั้งปัญหาด้านความซ้ำซ้อน ความขัดแย้งในข้อกฎหมายและผู้ใช้กฎหมายนั้นๆ ภาวะที่เกิดขึ้นตามมาก็ คือ มีการแย่งกันปฏิบัติ เก่งกันปฏิบัติและไม่มีการประสานงานกัน

ตัวอย่างของกรณีมีปัญหา คือ เรื่องการบุกรุกที่แหล่งน้ำสาธารณะ ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนราชการหลายกรมกองทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ดังนั้น ในแง่ปฏิบัติแล้วจึงต้องประสานงานกันค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังมีอีกหลากหลายปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาการควบคุมเรื่องรูปแบบ อาคารสิ่งปลูกสร้าง ปัญหาการควบคุมกิจกรรมการบริการ

2.3.7 ปัญหาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

ภาคเอกชนที่เป็นภาคธุรกิจบางรายมักจะ ไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ทั้งนี้ก็ธุรกิจดังกล่าวจะพยายามหาช่องทางในการที่จะหลีกเลี่ยงข้อกฎหมาย อีกทั้งหยิบยื่นผลประโยชน์บางอย่างให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐในการที่จะดำเนินการผิดกฎหมายและลักลอบรุกรานสภาพแวดล้อม เช่น ในกรณีที่นักธุรกิจลูกค้านี้ในเขตอุทยานแห่งชาติ จัดสร้างรีสอร์ตและที่พักแรม เป็นต้น

2.3.8 การพัฒนาด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีนับว่าเป็นดาบสองคม กล่าวคือ ขณะที่มนุษย์พัฒนาเทคโนโลยีขึ้นให้เกิดเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ทันสมัยและมนุษย์ก็นำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาเป็นเครื่องมือในการทำลายสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและเอาชนะต่อธรรมชาติ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงในระยะเวลาอันรวดเร็ว ตัวอย่างของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำลาย เช่น มนุษย์ผลิตเครื่องจักรกลในการสร้างเพื่อนำไปใช้ปรับพื้นที่ภูเขาที่มีความคงงามตามธรรมชาติให้เป็นรีสอร์ต การกระทำดังกล่าวก็จะเป็นการทำลายสภาพภูมิทัศน์ดั้งเดิมและระบบนิเวศที่เปราะบางให้เสื่อมไป

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ ซึ่งมีหลายรูปแบบและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ซึ่งหมายถึง การพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังต้องมีหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย

1. การพานักท่องเที่ยวล่องเรือชมหิ่งห้อยยามค่ำคืน ชมบรรยากาศสองฝั่งคลอง ระยะเวลาในการล่องเรือประมาณ 30 นาที

2. พานักท่องเที่ยวล่องเรือชมวิถีชีวิตริมฝั่งคลองและออกสู่น้ำแม่คลองไปยังสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น อุทยาน ร.2 ค่ายบางกุ้ง ตลาดน้ำท่าคา เป็นต้น

3. นั่งเรือชมธรรมชาติ สวนผลไม้ (มะพร้าว/ส้มโอ) และวิถีชีวิตชาวสวน 2 ฝั่งคลอง ชมซึ่งดักกิ้งกูดปัญหาท้องถิ่น การทำน้ำตาลมะพร้าวและแปรรูปมะพร้าว

3.1 ชีวิตหิ่งห้อย

ทุกวันนี้เราสามารถพบเห็นหิ่งห้อยได้ในป่าแถบเอเชียตอนใต้ เช่น ไทย พม่า มาเลเซีย ยุโรป อเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้ แต่ในทะเลทรายหรือบนยอดเขาสูงเราจะไม่มีโอกาสเห็นหิ่งห้อย นักชีววิทยาประมาณว่า โลกนี้มีหิ่งห้อยราว 2,000 ชนิด สมหมาย ชื่นราม (2542 : 4) รายงานว่าในประเทศไทยมีหิ่งห้อยมากกว่า 100 ชนิด ชาวบ้านให้ข้อมูลว่าในเวลากลางคืน แมงแมงหิ่งห้อยจะมาชุมนุมกันที่ “ต้นหิ่งห้อย” ซึ่งเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่ใบมนๆเล็กๆ ชาวบ้านบางหมู่บ้านทางภาคอีสานเรียกหิ่งห้อยว่า “หนอนกระสือ” หิ่งห้อยเป็นแมลงปีกแข็งขนาดเล็กที่มีลำตัวยาวตั้งแต่ 5-25 มิลลิเมตร ลำตัวของมันเป็นรูปทรงกระบอก อวัยวะที่สามารถส่องแสงได้ของมันอยู่ที่ส่วนล่างตอนท้ายของลำตัว หิ่งห้อยชอบกินน้ำหวานจากเกสรดอกไม้และไม่มีพิษภัยใดๆ ชีวิตของหิ่งห้อยค่อนข้างสั้นอยู่ได้นานประมาณ 2 เดือน

หิ่งห้อยที่เราเห็นบินว่อนตามทุ่งไม้ มักเป็นหิ่งห้อยตัวผู้ ส่วนหิ่งห้อยตัวเมียนั้นชอบเกาะนิ่งตามกิ่งไม้และใบไม้ นักชีววิทยาได้พบว่า หิ่งห้อยใช้แสงกะพริบในการสื่อสารกับเพศตรงข้าม เพื่อบอกความพร้อมในการสืบพันธุ์และตำแหน่งที่มันอยู่ โดยตัวผู้จะกะพริบแสงก่อนหากตัวเมียเห็น

แสง เห็นลีลาการกะพริบ หรือเห็นความถี่ในการส่งสัญญาณและมันพอใจ มันก็จะส่งสัญญาณตอบ เพื่อให้ตัวผู้รู้และสามารถบิน ไปหามัน ได้ถูก นักชีววิทยายัง ได้พบอีกว่า หิ่งห้อยต่างชนิดกัน จะมีวิธีส่งแสงสื่อสารที่ไม่เหมือนกัน เช่น กะพริบแสงช้าเร็วต่างกัน นอกจากนี้แสงที่เปล่งออกมาที่อาจเปลี่ยนสีได้ตามพื้นที่ที่มันอยู่

นักชีววิทยา เรียกแสงหิ่งห้อยว่า แสงเย็น (Cold Light) ทั้งนี้เพราะกระบวนการปลดปล่อยแสงจากตัวหิ่งห้อยให้ความร้อนไม่มาก ตามปกติหลอดไฟทั่วไปเวลารับกระแสไฟฟ้ามันจะเปล่งร้อยละ 90 ของพลังงานไฟฟ้าที่ได้รับเป็นความร้อนและแปลงพลังงานร้อยละ 10 ที่เหลือเป็นแสงสว่าง ดังนั้น เวลาเราเปิดหิ่งห้อยหลอดไฟจึงร้อน แต่ในกรณีหิ่งห้อยมันเปล่งร้อยละ 90 ของพลังงานเคมีในร่างกายเป็นแสงและพลังงานร้อยละ 10 ที่เหลือเป็นพลังงานความร้อน ดังนั้น อุณหภูมิของตัวหิ่งห้อยจึงไม่สูง นอกจากนี้ หิ่งห้อยก็ใช้ว่าจะกะพริบแสงตลอดเวลา ในยามกลางวัน มันจะไม่กะพริบแสงเลย แต่เมื่อถึงเวลาโพล้เพล้มันก็จะเริ่ม โชว์ตัว และมันจะกระทำกิจกรรมกะพริบแสงทุก 24 ชั่วโมง เสมือนมันมีนาฬิกาใจในตัว เพราะเวลาเรานำหิ่งห้อยมาขังในห้องมืดที่แสงสว่างไม่สามารถเล็ดลอดเข้าได้เลย เราก็จะเห็นว่าในทุก 24 ชั่วโมง มันจะกะพริบแสง ทั้งๆ ที่มันไม่รู้เลยว่าขณะนั้นเป็นเวลาอะไร

นักเคมีได้พบว่า เวลาเอาโปรตีน Luciferase เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาระหว่างสารอินทรีย์ Luciferase (Luciferase เป็นคำละติน แปลว่า การนำแสง) กับออกซิเจน โดยมี Adenosine Triphosphate และ Magnesium Ion ช่วย จะมีแสงลักษณะเดียวกับแสงหิ่งห้อยเกิดขึ้น ดังนั้น สรุปได้ว่าการลุกลุกไหม้ไม่สามารถบังเกิดได้ ถ้าไม่มีออกซิเจนชนิดใด แสงหิ่งห้อยก็ไม่มีเช่นกัน ถ้าร่างกายมันขาดออกซิเจน ในการอธิบายเหตุผลนี้ นักชีววิทยาได้ตั้งข้อสังเกตว่า โลกนี้มีสัตว์เพียงไม่กี่ชนิดที่สามารถแสดงกิจกรรมเข้าจังหวะได้ เช่น คนเดินสวนสนามหรือลีลาศได้ ปลาที่ว่ายน้ำเป็นฝูงก็สามารถกลับทิศการว่ายน้ำได้อย่างกะทันหันพร้อมกันทุกตัว แต่ก็ทำได้ชั่วคราว มันไม่สามารถทำอย่างต่อเนื่องได้เป็นชั่วโมง เช่น หิ่งห้อย

S.H. Strogatz แห่ง Massachusetts Institute of Technology ในสหรัฐอเมริกา ได้สังเกตเห็นว่าเวลาหิ่งห้อยบินแต่พอมันบินเข้าใกล้กัน หิ่งห้อยทุกตัวโคจรเดี่ยว หิ่งห้อยแต่ละตัวจะมีจังหวะการกะพริบที่แตกต่างกันแต่พอมันบินเข้าใกล้กัน หิ่งห้อยทุกตัวจะปรับจังหวะการกะพริบแสงจนมันทุกตัวกะพริบแสงด้วยความถี่เดียวกัน Strogatz คิดว่า หิ่งห้อยเป็นสัตว์สังคมที่รู้จักปรับตัวให้มีพฤติกรรมเดียวกัน ตามปกติเวลาเห็นหิ่งห้อย ชาวบ้านมักรู้ว่ำนั่นคือ สัญญาณบอกการมาเยือนของ

หน้าร้อนและชาวบ้านยังรู้อีกว่า เวลาที่ดีที่สุดในการดูหิ่งห้อย คือ ยาม โพลีเพลทหลังอาทิตย์ตกเล็กน้อยและถ้าเป็นคืนข้างแรม แสงหิ่งห้อยจะสุกใสที่สุด ส่วนสถานที่ดูก็มีหลายที่ เช่น ที่บ้านแสมชาย หมู่ 9 ตำบลบางครก อำเภอท้ายแหลม ตำบลเมืองใหม่ จังหวัดสมุทรสงคราม ตามริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองก็มีคอนเสิร์ตแสงหิ่งห้อย (สุทัศน์ ยกส้าน, 2545 : 25)

สมหมาย ชื่นราม และ อรุณ ลีวานิช (2543 : 22,275-284) กล่าวถึงหิ่งห้อยว่า หิ่งห้อยบางชนิดอาศัยอยู่บริเวณน้ำจืด บางชนิดอยู่ในบริเวณน้ำกร่อย ละบางชนิดอยู่บนดิน มีการเจริญเติบโตแบบสมบูรณ์ คือ มีระยะไข่ หนอน คักแค้ และตัวเต็มวัย ระยะต่างๆ ของหิ่งห้อยมีแสงยกเว้นระยะไข่ ตัวผู้มีปีกขนาดเล็กกว่าตัวเมีย ส่วนตัวเมียมีรูปร่างหลายแบบ มีทั้งชนิดมีปีกสมบูรณ์ บางชนิดมีปีกสั้น บางชนิดไม่มีปีกแต่มีรูปร่างเหมือนหนอน ตัวผู้ให้แสงจ้ำกว่าตัวเมีย เนื่องจากตัวผู้มีปล้องให้แสง 2 ปล้อง คือ ปล้องที่ 5 และที่ 6 ส่วนตัวเมียมีเพียงปล้องเดียวที่เรืองแสง คือ ปล้องที่ 5 นับวันหิ่งห้อยจะหาดูได้ยากในเขตสังคมเมืองหรือแม้แต่ในเขตพื้นที่ชนบทที่สภาพธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากมีการตัดไม้ทำลายป่า สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม น้ำเน่าเสีย พืชน้ำไม่สามารถอาศัยอยู่ไม่ได้ หอยที่เป็นอาหารของหิ่งห้อยก็อยู่ไม่ได้ด้วย หิ่งห้อยจึงหดหายไปจาก ห้วย หนอง คลอง บึง ที่เคยเห็นในอดีต เนื่องจากสภาพธรรมชาติไม่เอื้ออำนวยกับการดำรงชีพของมัน ปัจจุบันมีหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกี่ยวกับการชมหิ่งห้อยในยามค่ำคืน เช่น ประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย ประเทศไทย ก็พอมิแหล่งชมหิ่งห้อยอยู่บ้าง เช่น ที่ตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม แต่ปริมาณหิ่งห้อยมีความหนาแน่นเป็นบางจุดไม่ต่อเนื่องกัน จึงไม่คงามเท่าที่ควร จากการสำรวจและรวบรวม พบว่า ริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดสมุทรสงคราม พบหิ่งห้อย *P.malaccae* (อรุณ ลีวานิช) มีลักษณะ คือ มีพฤติกรรมที่เกาะกันเป็นกลุ่มบนต้นไม้และกะพริบแสงพร้อมกัน ดูสวยงามมากเหมาะอย่างยิ่งที่จะอนุรักษ์ไว้ให้มีจำนวนมากเพื่อการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ ปัญหาสำคัญที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเป็นเพราะคนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์หิ่งห้อย ในด้านวิชาการเกี่ยวกับหิ่งห้อยในเมืองไทยมี ผู้ศึกษาน้อยมาก เพิ่งจะมีการวิจัยกันอย่างจริงจัง เมื่อมีพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพันธุ์ไม้ป่ากับหิ่งห้อย โครงการ “การศึกษาความหลากหลายและนิเวศวิทยาของหิ่งห้อยในประเทศไทย” จึงเกิดขึ้นโดยความรับผิดชอบของนักกีฏวิทยาหลายสถาบัน เมื่อ 4-5 ปี ที่ผ่านมานอกจากนี้ยังมีหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าร่วมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งจะทำการศึกษาความหลากหลายและนิเวศวิทยาของหิ่งห้อยในภาคต่างๆ ของประเทศไทย อย่างไรก็ตามหิ่งห้อย *P. malaccae* เป็นชนิดที่น่าสนใจ

สมควรอนุรักษ์ให้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติวิทยา หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยในอนาคต

กล่าวโดยสรุป หิ่งห้อย หรือทิงถ่วง หรือถ่วงดับ เป็นแมลงมหัศจรรย์ชนิดหนึ่งของโลกในประเทศไทยมีประมาณ 100 ชนิด ที่จังหวัดสมุทรสงครามพบหิ่งห้อย *P. malacca* ที่มีลักษณะเด่นคือ มีพฤติกรรมที่เกาะกันเป็นกลุ่มกันเป็นกลุ่มบนต้นไม้และกะพริบแสงพร้อมกัน คู่สวยงาม เหมาะอย่างยิ่งที่จะอนุรักษ์ไว้ให้มีจำนวนมากเพื่อการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ หิ่งห้อยเกิดจากไข่และจะเป็นตัวหนอนขนาดเล็ก ชีวิตตัวอ่อนของหิ่งห้อยขึ้นอยู่กับคุณภาพน้ำ ถ้าน้ำเน่าเสีย ในน้ำมีสารพิษ ตัวอ่อนของหิ่งห้อยจะตาย และจะทำให้ปริมาณของหิ่งห้อยลดน้อยลงและในที่สุดจะสูญพันธุ์ไป

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภวรรณ โพธิ์นาค (2545 : 40) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของชุมชนเพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่มีผลมาจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะทางด้านการประกอบการ อาชีพ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในเชิงลึก จากการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวที่เป็นมาในอดีตและในรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเกาะล้าน ได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ด้านบวก คือ การท่องเที่ยวทำให้มีความหลากหลายของทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้นและก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือนและชุมชนมากขึ้นซึ่งเป็นทางเลือกนอกเหนือจากการทำประมงรายย่อย ดังนั้น หากชุมชนสามารถรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ หาดทรายและแนวปะการังได้น่าให้รอดพ้นจากผลกระทบที่มาจากขยะและน้ำเสียจากชุมชนยังทำให้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวได้และสามารถรักษาการบริการที่ดีไว้ได้ก็จะทำให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืนอยู่ต่อไป ในส่วนด้านลบ คือ จำนวนแรงงานต่างถิ่นที่เข้ามาในชุมชนอาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง การแก้ไข คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการสอดส่องดูแลพฤติกรรมและการสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของชุมชน ส่วนปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่งคือ เรื่องขยะและน้ำเสีย ที่มาจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากยังไม่มีจัดการและวางแผนจากทางภาครัฐ เอกชนและประชาชนในชุมชน เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทั้งชายหาดและใต้ทะเล มีการกำหนดคุชชูทศาสตร์ของแผนหลักไว้และออกแผนรองรับปรับตามสถานการณ์

พงษ์ศักดิ์ ฉัตรเดชะ (2540 : 32) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อนุรักษ์: พื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่โถ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าชาวบ้านมีส่วนร่วมระดับปานกลางในขั้นตอนการค้นหาสาเหตุ การวางแผนและดำเนินการลงทุน และปฏิบัติงาน ส่วนการติดตามและประเมินผล ชาวบ้านมีส่วนร่วมในระดับต่ำ ชาติพันธุ์ สถานภาพทางสังคม การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านป่าไม้ จำนวนพื้นที่ที่ถือครอง เพื่อการเกษตรและเคยเข้าไปเก็บของป่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตั้งแต่อายุ ระดับการศึกษา และการพึงพิงป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์แต่อย่างใด

ศราวุฒิ อรุณกิจ (2540 : 46) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าชุมชนของชาวบ้านปล้องเหนือ ตำบลปล้อง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 9.77 แหล่งข่าวสารด้านป่าไม้ที่ได้รับประจำสูงสุด ได้แก่ หอกระจายข่าว รองลงมา คือ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามลำดับ ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าชุมชนระดับสูง ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมประจำเดือน รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาป่าชุมชนประจำปี พิธีเลี้ยงผี เจ้าที่ในป่าชุมชนและการเข้าร่วมทำแนวกันไฟในพื้นที่ป่าชุมชน ตามลำดับ กิจกรรมที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดทำและซ่อมป้ายแสดงแนวการเข้าร่วมตัดไม้ในป่าชุมชนเพื่อนำมาสร้างฝายประชาอาสา และการเก็บไม้ฝืนมาจำหน่ายเพื่อนำเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน การลาดตระเวน การตรวจป่า และการเข้าร่วมประชุมกำหนดเขตป่าชุมชนเพิ่มเติม

พีระภัทร์ แสงคิ้ว (2540 : 50) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรไม้บ้านโป่ง โดยเฉลี่ย 11.22 ไร่ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากวิทยุ และได้เคยเข้ารับการฝึกอบรมการปลูกป่าและการดูแลรักษาป่ามากที่สุด มีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ในระดับมาก ในการนำไม้จากป่ามาทำฝืน มาก่อสร้างซ่อมแซมสิ่งสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ภายในหมู่บ้าน มีการเก็บหาของป่าและใช้น้ำไหลมาจากการอุปโภค ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ มีไฟป่าเกิดขึ้นเสมอในฤดูแล้ง

ภานุ วรมิตร (2549 : 46) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพทั่วไป ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อย เนื่องจากหน่วยงานราชการไม่ได้ให้ความรู้ ไม่ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนได้รับรู้เท่าที่ควร ส่งผลให้ขาดความรู้ ความเข้าใจและควรจัดให้มีการประชุม สัมมนา ให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ประชาชนมากกว่าที่เป็นอยู่ กิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันของภาครัฐและเอกชนยังขาดการประสานงานที่ดีทำให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร งบประมาณในการอุดหนุนและดูแลด้านสิ่งแวดล้อมยังมีน้อย ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำให้สิ่งแวดล้อมในพื้นที่สกปรกและมีการปล่อยมลพิษให้น้ำท่องเที่ยวและนายทุนเข้าไปบุกรุกและทำลายสิ่งแวดล้อมให้ได้รับความเสียหายไปมาก อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงไม่ให้ความสนใจที่ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

2. ประชาชนชาวเกาะสมุยมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศระดับสูง โดยมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขมากที่สุด รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา โดยมีส่วนร่วมในการเสนอแนะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นแก่เจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาและให้ความสนใจในการจัดทำโครงการแก้ปัญหการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การให้คุณค่าต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผลและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรอายุ มีความสัมพันธ์ในทางลบกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อย่างไรก็ตามแนวคิดต่างๆ ของผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่กล่าวมานั้น การมีส่วนร่วมจะต้องมีประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในทางตรงและทางอ้อม เพื่อค้นหาความต้องการในการจัดการกับปัญหาของผลกระทบต่างๆ และช่วยกันพัฒนาศักยภาพของชุมชนและนำไปสู่การ

วางแผนร่วมกันเพื่อที่จะได้ช่วยกันเสนอความคิดเห็น ร่วมติดตามผล ควบคุม ประเมินผลและเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืนต่อชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนทั่วไปที่อาศัยในชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีขึ้นไป มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการในแหล่งท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนคลองอัมพวาในการจัดการผลกระทบดังกล่าว มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักและการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ระยะที่ 1 การสำรวจชุมชนที่ทำการศึกษา

ระยะที่ 2 การเข้าสู่ชุมชน

ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5. เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักและการคัดเลือกข้อมูล

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนที่อาศัยในชุมชน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่สามารถให้ข้อมูลทั่วไปในการมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวชุมชน หึ่งห้อย จำนวนประชากรทั้งหมด 120 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ มี 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวชุมชน หึ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมภาคสนาม (Field Data)

เนื่องจากการศึกษาที่มีผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงและเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงมีการเตรียมตัวเพื่อการเข้าถึงข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นระยะๆ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจชุมชนที่ทำการศึกษา

ระยะที่ 2 การเข้าสู่ชุมชน

ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4. เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลจากคนในชุมชนอย่างละเอียด และครบถ้วนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและปัญหาในการวิจัย ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการศึกษารวบรวมข้อมูล 1 วิธีการหลัก คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สุ่มเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 120 ชุด ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม (Questionnaire)

4.1.1 แบบสอบถามชนิดเลือกตอบวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางความเรียง

4.1.2 ชนิดตารางส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานให้ค่าคะแนนแต่ละระดับ

ในที่นี้วัดการมีส่วนร่วมเป็น 5 ระดับ

- 5 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมินผลโดยใช้คะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- 4.20-5.00 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 3.40-4.19 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก
- 2.60-3.39 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
- 1.81-2.59 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
- 1.00-1.80 คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (ประคอง กรรณสูต, 2542 : 141-144)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบแบบสอบถาม

เมื่อสร้างแบบสอบถามขึ้นมาแล้วได้นำไปทดสอบกับประชาชนในชุมชน จำนวน 10 ชุด กับประชาชนในชุมชนอำเภออัมพวา เป็นคนละตัวอย่างกับการเก็บข้อมูลจริง เพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงในสนามต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552
2. การเก็บข้อมูลโดยให้กลุ่มที่ศึกษากรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความสมบูรณ์ แยกไม่สมบูรณ์ออก
2. กรอกข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามลงในแบบฟอร์ม ลงรหัสข้อมูล (Coding)
3. ประมวลผลข้อมูล ข้อมูลที่ลงรหัสแล้วทำการป้อนข้อมูลของคำตอบในแบบสอบถาม บันทึกเข้าคอมพิวเตอร์ นำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระดับการศึกษาของประชาชนในชุมชน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ค่าร้อยละ
$$\text{สูตร } p = \frac{n}{N} \times 100$$
 (ประคอง กรรณสูต, 2542 : 68)

กำหนดให้

n = จำนวนตัวอย่างที่ทำการศึกษาแต่ละกรณี

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย (mean)

(ประกอบ กรรณสูตร, 2542 : 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

กำหนดให้

\bar{X} = ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ = จำนวนของคะแนนทั้งหมด N จำนวน

N = จำนวนคะแนนทั้งหมด

f = ความถี่แต่ละช่วงคะแนน

X = จำนวนคะแนนแต่ละช่วง

N = จำนวนทั้งหมด

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(ประกอบ กรรณสูตร, 2542 : 70)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum f(x - \bar{x})^2}{N}}$$

กำหนดให้

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X = จุดกึ่งกลางชั้น

$X - \bar{X}$ = ผลต่างระหว่างค่าสังเกตกับค่าเฉลี่ย

f = ความถี่

Σ = ผลรวม

N = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

4. ค่าไคสแควร์ (χ^2) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ .05 และ 99% หรือ .01

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \quad (\text{ทรงเกียรติ วิสุทธิพิทักษ์กุล, 2545 : 199})$$

กำหนดให้

χ^2 = ค่าไคสแควร์

O = ค่าสังเกตได้จากการสอบถามจริง

E = ค่าที่ได้จากการคำนวณ

E = $\frac{(\text{ผลรวมในแนวดิ่ง})(\text{ผลรวมในแนวนอน})}{\text{ผลรวมทั้งหมด}}$

Σ = ผลรวมทั้งหมด

df หมายถึง องศาแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) (วสุธาร ศรีนพรัตน์, 2534 : 328) มีค่าเท่ากับ $(c-1)(r-1)$

c หมายถึง จำนวนแถวในแนวดิ่งของตารางที่เกี่ยวข้อง

r หมายถึง จำนวนแถวในแนวนอนของตารางที่เกี่ยวข้อง

การพิจารณาความแตกต่างด้วยค่าไคสแควร์เป็นดังนี้ (วสุธาร ศรีนพรัตน์, 2534 : 328)

* หมายถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ .05

** หมายถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หรือ .01

ค่า Degree of Freedom

ที่ df = 1 ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ .05 = 3.84

ที่ df = 1 ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หรือ .01 = 6.64

ที่ df = 2 ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ .05 = 5.99

ที่ df = 2 ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หรือ .01 = 9.21

ที่ df = 3 ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ .05 = 7.82

ที่ df = 3 ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หรือ .01 = 11.34

ค่า Degree of Freedom

ที่ $df = 1$ ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ 0.05 = 3.84

ที่ $df = 1$ ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หรือ 0.01 = 6.64

ที่ $df = 2$ ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ 0.05 = 5.99

ที่ $df = 2$ ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หรือ 0.01 = 9.21

ที่ $df = 3$ ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ 0.05 = 7.82

ที่ $df = 3$ ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หรือ 0.01 = 11.34

ที่ $df = 4$ ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ 0.05 = 9.48

ที่ $df = 4$ ค่าไคสแควร์จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หรือ 0.01 = 13.3

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาดำเนินงานดังนี้

1. เสนอโครงการวิจัย	พฤศจิกายน	2551
2. พบอาจารย์ที่ปรึกษา	ธันวาคม	2551
3. สร้างแบบสอบถาม	มกราคม	2552
4. แก้ไขแบบสอบถาม	มกราคม	2552
5. ทดสอบและแก้ไขแบบสอบถาม	กุมภาพันธ์	2552
6. เก็บและรวบรวมข้อมูล	กุมภาพันธ์	2552
7. วิเคราะห์ข้อมูล	มีนาคม	2552
8. สรุปและเขียนรายงาน	มีนาคม	2552
9. แก้ไขและเสนออาจารย์ที่ปรึกษา	มีนาคม	2552
10. จัดพิมพ์และรายงานผลการวิจัย	มิถุนายน	2552

บทที่ 3

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยและเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย จากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงตามข้อเท็จจริง สามารถนำเสนอผลการศึกษาในแต่ละประเด็นตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในชุมชน

1. เพศ จากการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 52.50 และเพศหญิงร้อยละ 47.50

2. ระดับการศึกษา ของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนใหญ่มีการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 79.17 รองลงมาคือปริญญาตรีร้อยละ 20.00 และปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 0.83 ตามลำดับ

3. อาชีพ ของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/อาชีพอิสระร้อยละ 31.67 รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวันร้อยละ 28.33 นักเรียน/นักศึกษาร้อยละ 25.00 พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชนร้อยละ 5.00 เกษตรกรร้อยละ 4.16 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างรัฐบาลร้อยละ 2.50 ข้าราชการบำนาญร้อยละ 1.67 และแม่บ้าน/ทำงานโดยไม่ได้รับจ้างร้อยละ 1.67 ตามลำดับ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในชุมชน

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชาชนในชุมชนจำแนกตามสถานภาพ

		(n = 120)	
	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1.	เพศ		
	ชาย	63	52.50
	หญิง	57	47.50
	รวม	120	100.00
2.	ระดับการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	79.17
	ปริญญาตรี	24	20.00
	สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.83
	รวม	120	100.00
3.	อาชีพ		
	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/อาชีพอิสระ	38	31.67
	รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน	34	28.33
	นักเรียน/นักศึกษา	30	25.00
	พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน	6	5.00
	เกษตรกร	5	4.16
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างรัฐบาล	3	2.50
	ข้าราชการบำนาญ	2	1.67
	แม่บ้าน/ทำงานโดยไม่ได้รับจ้าง	2	1.67
	รวม	120	100.00

ที่มา : จากแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อนุรักษ์ กรมศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีจำนวน 12 เรื่อง พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ ในค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง 12 เรื่อง โดยมีรายละเอียดระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในแต่ละเรื่องดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อนุรักษ์ กรมศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในค่าเฉลี่ยระดับปานกลางจำนวน 12 เรื่อง ได้แก่ มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 รองลงมา คือ ได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 ได้มีส่วนร่วมในการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 ได้ร่วมรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 มีส่วนร่วมในความคิดและร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดการผลกระทบมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 ได้เข้าร่วมประชุมการจัดการผลกระทบมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 ได้ร่วมตรวจสอบวิเคราะห์และประสานงานเกี่ยวกับงานด้านการจัดการมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 ได้ร่วมประเมินสถานภาพการพัฒนาท้องถิ่นในการจัดการผลกระทบมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 ได้เข้าร่วมให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการจัดการผลกระทบมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 และได้รับการศึกษาอบรมทัศนศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ในการจัดการผลกระทบมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.21 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

จากสมมติฐานที่ว่าประชาชนที่อาศัยในชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการในแหล่งท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยในชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการในแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 11 เรื่อง

ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนที่เหลือ 1 เรื่อง แตกต่าง
 กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย

(n = 120)

รายการ	จำนวน (คน)	ระดับการมีส่วนร่วม (ร้อยละ)					ค่า			χ^2
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เฉลี่ย	อันดับ	ระดับ	
1. มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย										
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	13.68	31.58	33.68	21.06	0.00	3.37			
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	20.00	20.00	40.00	20.00	0.00	3.37			1.67
รวม	120	15.00	29.17	35.00	20.83	0.00	3.38	1	ปานกลาง	
2. ได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย										
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	15.79	26.32	32.63	20.00	5.26	3.26			
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	20.00	12.00	44.00	24.00	0.00	3.24			12.58*
รวม	120	16.67	23.33	35.00	20.83	4.17	3.27	2	ปานกลาง	
3. ได้มีส่วนร่วมในการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่น										
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	11.58	16.84	45.26	23.16	3.16	3.09			
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	0.00	24.00	64.00	12.00	0.00	3.08			3.92
รวม	120	9.17	18.33	49.17	20.83	2.50	3.10	3	ปานกลาง	
4. ได้ร่วมรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่น										
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	5.26	23.16	51.58	15.79	4.21	3.09			
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	0.00	28.00	52.00	20.00	0.00	3.07			0.89
รวม	120	4.17	24.17	51.67	16.66	3.33	3.09	4	ปานกลาง	

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 120)

รายการ	จำนวน (คน)	ระดับการมีส่วนร่วม (ร้อยละ)					ค่า		อันดับ	ระดับ	χ^2
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เฉลี่ย	ระดับ			
5. มีส่วนร่วมในความคิดและร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น											
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	6.32	14.74	53.68	21.05	4.21	2.98				
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	0.00	28.00	48.00	24.00	0.00	3.03			2.75	
รวม	120	5.00	17.50	52.50	21.67	3.33	2.99	5	ปานกลาง		
6. ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย											
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	4.21	23.16	43.16	24.21	5.26	2.96				
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	4.00	8.00	56.00	32.00	0.00	2.81			5.26	
รวม	120	4.17	20.00	45.83	20.83	4.17	2.84	6	ปานกลาง		
7. ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น											
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	3.16	13.68	47.37	32.63	3.16	2.80				
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	0.00	12.00	32.00	52.00	4.00	2.51			3.31	
รวม	120	2.50	13.33	44.17	36.67	3.33	2.75	7	ปานกลาง		
8. ได้เข้าร่วมประชุมการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย											
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	3.16	9.47	50.53	28.42	8.42	2.70				
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	0.00	8.00	32.00	48.00	12.00	2.35			4.25	
รวม	120	2.50	9.17	46.67	32.50	9.16	2.63	8	ปานกลาง		
9. ได้ร่วมตรวจสอบวิเคราะห์และประสานงานเกี่ยวกับงานด้านการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย											
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	4.21	14.74	36.84	34.74	9.47	2.69				
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	4.00	0.00	36.00	40.00	20.00	2.29			2.79	
รวม	120	4.17	11.67	36.66	35.83	11.67	2.60	9	ปานกลาง		

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 120)

รายการ	จำนวน (คน)	ระดับการมีส่วนร่วม (ร้อยละ)					ค่า			χ^2
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เฉลี่ย	อันดับ	ระดับ	
10. ได้ร่วมประเมินสถานภาพการพัฒนาท้องถิ่นในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย										
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	1.05	11.58	35.79	43.16	8.42	2.54			
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	4.00	4.00	52.00	24.00	16.00	2.56			6.50
รวม	120	1.67	10.00	39.17	39.16	10.00	2.54	10	ปานกลาง	
11. ได้เข้าร่วมให้คำปรึกษาหรือเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย										
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	2.11	14.74	30.53	43.16	9.46	2.57			
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	0.00	8.00	40.00	32.00	20.00	2.36			4.37
รวม	120	1.67	13.33	32.50	40.83	11.67	2.52	11	ปานกลาง	
12. ได้รับการศึกษาอบรมทัศนศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย										
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	4.21	10.53	16.84	38.95	29.47	2.21			
ปริญญาตรีขึ้นไป	25	4.00	0.00	20.00	24.00	52.00	1.82			4.84
รวม	120	4.17	8.33	17.50	35.83	34.17	2.21	12	ปานกลาง	

ที่มา : จากการคำนวณ

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อยอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนยังไม่มีบทบาทในการเข้ามาพัฒนาหรือจัดการเกี่ยวกับผลกระทบมากนักเพราะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่เข้ามาจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวอยู่แล้วจึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในชุมชนอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามพบว่า ประชาชนจบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ อาจเป็นเพราะประชาชนในชุมชนส่วนมากมีความรู้ด้านเกษตรกรรม ทำสวนผลไม้ ประกอบธุรกิจส่วนตัวค้าขายและอาชีพอิสระเป็นหลัก ซึ่งไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากนัก จึงทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อยอยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย ส่วนใหญ่ประชาชนมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวอาจเป็นเพราะ ประชาชนได้สังเกตเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมหิ้งห้อยเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านต่างๆ ตามมา ทำให้ประชาชนต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดผลดีและช่วยส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพิ่มมากขึ้น

ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย อาจเนื่องมาจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อยนั้นเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั่วไป ซึ่งเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมมากขึ้นก็จะส่งผลให้คนในชุมชนนั้นได้มีรายได้จากการค้าขาย การทำธุรกิจล่องเรือชมหิ้งห้อย การให้บริการด้านที่พัก และในด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น

ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่น อาจเนื่องมาจากประชาชนในชุมชนได้สังเกตเห็นถึงผลกระทบในด้านต่างๆ ที่ส่งผลเสียให้กับชุมชนทั้ง

ด้านการท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ การดำเนินชีวิตประจำวัน จึงทำให้ประชาชนหัน
มาให้ความสำคัญกับการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในชุมชน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภูมิศึกษา การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยที่มีต่อชุมชน กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย รวมถึงปัจจัยและเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา ผู้วิจัยจึงต้องทำความเข้าใจบริบทของชุมชน ตลอดจนปรากฏการณ์ของหิ่งห้อยที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสภาพแวดล้อมและการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ดังกล่าว จึงนำระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาชุมชนที่ตั้งอยู่ในเส้นทางหลักของการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย บริเวณริมคลองอัมพวาเชื่อมต่อกองคี่หลอก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 120 ชุด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ประชาชนทั่วไปที่อาศัยในชุมชนทั้งเพศชายและเพศหญิง ในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน

1. จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภูมิศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 52.50 และเพศหญิงร้อยละ 47.50 มีการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรีร้อยละ 79.17 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/อาชีพอิสระร้อยละ 31.67 รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างร้อยละ 28.33 นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 25.00

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อนุรักษ ภูมิศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีจำนวน 12 เรื่อง พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ ในค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง 12 เรื่อง โดยมีรายละเอียดระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในแต่ละเรื่องดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อนุรักษ ภูมิศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในค่าเฉลี่ยระดับปานกลางจำนวน 12 เรื่อง ได้แก่ มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย รองลงมา คือ ได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย ได้มีส่วนร่วมในการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่น ได้ร่วมรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในความคิดและร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ได้เข้าร่วมประชุมการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย ได้ร่วมตรวจสอบวิเคราะห์และประสานงานเกี่ยวกับงานด้านการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย ได้ร่วมประเมินสถานภาพการพัฒนาท้องถิ่นในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย ได้เข้าร่วมให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย และได้รับการศึกษาอบรมทัศนศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย

จากสมมติฐานที่ว่า ประชาชนทั่วไปที่อาศัยในชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ในแหล่งท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยในชุมชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการในแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 11 เรื่อง ไม่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนที่เหลือ 1 เรื่อง แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนได้มีแนวทางในการจัดการเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากขึ้น
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรจัดให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เป็นรูปแบบและมีแบบแผน เพื่อที่จะได้มีการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ เช่น การจัดระบบการล่องเรือชมหิ่งห้อย การจัดระเบียบการค้าขายและจำหน่ายสินค้า เป็นต้น
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีบทบาทในการช่วยสนับสนุนและเผยแพร่การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและมรดกเกี่ยวกับข้อมูลด้านผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548. กิจกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม. (Online)
[http:// www. tat.or.th](http://www.tat.or.th), 20 มกราคม 2552.
- กรมป่าไม้. 2544. ผืนป่าตะวันตก ผืนป่าแห่งชีวิต. กรุงเทพฯ : กระทรวงพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- เฉลียว บุรีภักดิ์. 2545. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองใช้ประกอบการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมิน โครงการชุดวิชาการวิจัยชุมชน.สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักสภาสถาบันราชภัฏ : สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย.
- ชื่นใจ บูชาธรรม. 2542. การมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว บริเวณชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์ (สิ่งแวดล้อม), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ครรชนี เอมพันธุ์ และสุรเชษฐ์ เชนฐมาส. 2539. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : แนวคิด หลักการและความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในพื้นที่อนุรักษ์. ในรายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง อุทยานแห่งชาติกับนันทนาการและการท่องเที่ยวในศตวรรษหน้า เพื่อทรัพยากรที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สวนอุทยานแห่งชาติ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ กรมป่าไม้.
- ทองศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ. 2540. หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทรงเกียรติ วิสุทธิพิทักษ์กุล. 2545. หลักสถิติศาสตร์ประยุกต์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ.
- บัณฑกร อ่อนคำ. 2543. รูปแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่โดยเน้นบทบาทชุมชนและระบบกลไกของรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน : กรณีศึกษา : กรุงเทพมหานคร.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันยาเสพติดให้โทษ.

บุญเพ็ง วงศ์หน่อบุญธรรม. 2550. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ : กรณีศึกษา ประชาชนในเมืองโซทานี ในนครหลวงเวียงจันทน์. ค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปาริชาติ วัลย์เสถียร. 2535. เอกสารประกอบการศึกษา สค.651 : ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน สาขาพัฒนาชุมชน กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. 2535. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. และคณะ. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ประคอง วรรณสุด. 2542. สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ.

พงษ์ศักดิ์ ฉัตรเดชะ. 2540. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อนุรักษ์ : พื้นที่อุทยานแม่เฒ่า อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิระภัทร์ แสงด้วง. 2540. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. ปัญหาพิเศษวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

เพ็ญศรี รัตนะ. 2536. การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมของกรมการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ (สิ่งแวดล้อม), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. 2538. การมีส่วนร่วมของประชาชน. วารสารพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯกรมการพัฒนาชุมชน.

ภานุ วรมิตร. 2549. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษา
อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัย
สุราษฎร์ธานี.

ยุวดี นิรัตน์ตระกูล. 2538. Ecotourism : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 14
(เมษายน-มิถุนายน).

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2544. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์ไทย.

รสสุคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ และคณะ. 2548. การบริหารท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช :
ห้างหุ้นส่วน จำกัด นำ้กังการพิมพ์.

วรรณ วลัยวานิช. 2539. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

วสุธาร ศรีนพรัตน์. 2534. วิธีวิจัยในการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเอส
ปรินต์ติ้งกรุ๊ป.

วันเพ็ญ วอกกลาง. 2534. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก.
วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย,
สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร.

ศราวุธ อรุณกิจ. 2540. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าชุมชนของชาวบ้านปล้องเหนือ ตำบลปล้อง
อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. ปัญหาพิเศษวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ศุภวรรณ โพธิ์นาค. 2545. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของชุมชนเกาะล้าน เมืองพัทยา
จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (เทคโนโลยีการ
วางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ. 2540. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ.

สมหมาย ชื่นราม. 2542. เรียบลำน้าทำจิ้นตามแสง (ริบหรี) หิ่งห้อย. เส้นทางสี่เขียว. วารสารกสิภวิทยา และสัตวภวิทยา.14 (1), 11-14.

สมหมาย ชื่นราม และองุ่น ลีววานิช. 2543. ภวิทยาและพฤติกรรมของหิ่งห้อย *Pteroptyx malaccae* (Gorham). วารสารกสิภและสัตวภวิทยา.15 (71), 1-2.

สมหมาย ชื่นราม. 2549. กรกฎาคม 15. หิ่งห้อยกับการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความเข้าใจ. กรุงเทพฯ : ผู้จัดการรายวัน.

สุพรรณภ ไซยอำพรและสนภ สม่ครการ. 2535. การวิเคราะห์ทางสังคมเพื่อการพัฒนา : แนวความคิด และวิธีการ (Social Analysis for Development : Concepts and Methods). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรจิต ชิริเวทย์. 2549. คนแม่กลอง. สมุทรสงคราม: หอการค้าจังหวัดสมุทรสงคราม. โรงพิมพ์ชัยพัฒนาการพิมพ์.

สุทัศน์ ยกส้าน. 2545. ภยศาสตร์น่ารู้. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมภยศาสตร์.

แสวง รัตนมงคลมาส. 2541. การระดมมวลชนและการมีส่วนร่วมของมวลชน การจัดตั้งองค์การการ นำเสนอและการตัดสินใจทางสังคม. กรุงเทพมหานคร. เอกสารประกอบการศึกษา หลักสูตรปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

องุ่น ลีววานิช. 2548. หิ่งห้อยเก่าแก่ที่สุด. หนังสือพิมพ์ดิชนรายวัน (Online)

<http://www.kroo.ipst.ac.th>. 21 มกราคม 2552.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กรณีศึกษา : การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ในการทำงานวิจัย

แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ขอขอบคุณในความกรุณาที่ตอบแบบสอบถามที่เป็นจริงในครั้งนี้เป็นอย่างดี

สุพรรณิกา ยาโพยพัน

ผู้ทำวิจัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อเสนอความลงในช่องว่างที่เว้นให้ตรงตาม
ความเป็นจริงของท่านเพียงคำตอบเดียว

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. ระดับการศึกษา

() 1.ต่ำกว่าปริญญาตรี

() 2. ปริญญาตรี

() 3. สูงกว่าปริญญาตรี

3. อาชีพ

() 1. นักเรียน/นักศึกษา

() 2.รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างรัฐบาล

() 3. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/อาชีพอิสระ

() 4. พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน

() 5. เกษตรกร

() 6. รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน

() 7. ราชการบำนาญ

() 8. แม่บ้าน/ทำงานพิเศษไม่ได้รับจ้าง

() 9. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย อำเภออัมพวา

จังหวัดสมุทรสงคราม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านได้เข้าร่วมประชุมการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย					
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น					
3. ท่านได้เข้าร่วมให้คำปรึกษาหรือเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย					
4. ท่านได้รับการศึกษาอบรมทัศนศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย					
5. ท่านได้ร่วมตรวจสอบวิเคราะห์และประสานงานเกี่ยวกับงานด้านการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย					
6. ท่านได้ร่วมประเมินสถานภาพการพัฒนาท้องถิ่นในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย					
7. ท่านมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย					
8. ท่านได้ร่วมรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่น					
9. ท่านมีส่วนร่วมในความคิดและร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น					
10. ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากร ในท้องถิ่น					
11. ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย					
12. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย					

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

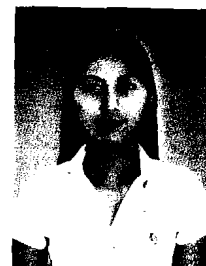
ภาคผนวก ข

งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย

งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าใช้สอยในการเดินทาง 3 ครั้ง	3,000 บาท
2. ค่าวัสดุอุปกรณ์การทำวิจัย แบบสอบถาม 120 ชุด	1,000 บาท
3. ค่าจ้างพิมพ์เอกสาร ค่าถ่ายเอกสาร ค่าทำปกแข็งเย็บเล่ม	2,000 บาท
4. ค่าที่พักค้างคืน 3 ครั้ง + อาหาร	1,500 บาท
5. ค่าตอบแทนผู้ให้ข้อมูล	500 บาท
รวม	8,000 บาท

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวสุพรรณิกา ยาโพนทัน
 วันเดือนปีเกิด วันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2528
 ที่อยู่ปัจจุบัน 107 หมู่ 7 ตำบลสระซุด อำเภอลำดวนบุรี
 จังหวัดสุรินทร์ 32190 เบอร์โทรศัพท์ บ้าน 081-966-0571
 เบอร์โทรศัพท์มือถือ 089-177-6681

นามบิดา นายสมเกียรติ ยาโพนทัน
 นามมารดา นางกิมฮวง ยาโพนทัน
 พี่น้อง มีพี่น้อง 3 คน ผู้วิจัยเป็นบุตรคนที่ 1

ระดับการศึกษา

พ.ศ. 2543 สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย
 จังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ. 2546 สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนสิรินธร อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

พ.ศ. 2551 วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ) สาขาส่งเสริมและธุรกิจเกษตร
 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร